

אין זה אלא מדין תשלומין, אך עיקר זמנה הוא ביחד עם הקרבן, ולכן המנחה עצמה נחשבת כקרבן שקבוע לו זמן (מקדש דוד כד, ו, וראה עוד חזו"א א"ח קכו, ו).

פִּינָן דְּלֵא קָבִיעַ לֵיהּ זְמַן מְהֻרְיָנָא, שקרבן ציבור שאין קבוע לו זמן אינו דוחה טומאה, כיון שאפשר להקריבו מחוץ, כמבואר להלן (ג, א), ומה שנקטו 'טומאה הותרה בציבור', אף שההיתר הוא רק בקרבנות ציבור שיש להם זמן, משום שרוב קרבנות ציבור יש להם זמן (גבורת ארי).

והטעם שאם אין שם מנחה אחרת מקריבים אותה בטומאה, אף שהיא של פר עבודה זרה שאין זמנו קבוע, הוא משום ריצוי ציין [וכאן הגמ' סוברת שהברייתא מדברת כשיש ציין, ולא כפי שסברנו בהוה אמינא שמדובר כשאין ציין כמבואר לעיל] (תוס'), שמדאורייתא מותר להקריב לכתחילה בטומאה על ידי ריצוי ציין, ורבנן גזרו שלכתחילה לא יקריבו קרבנות בטומאה, אלא רק אם זרק הורצה, וגזרו כן רק בקרבנות יחיד, אבל קרבן ציבור שאין לו זמן, אפשר לכתחילה להקריבו בטומאה אם אין להם קרבן אחר (מנחת ברוך קו, ב, אולם ראה רש"י ד"ה בין בציבור, שאם אין לו קרבן אחר יכול להקריב גם קרבן יחיד בטומאה, וראה עוד מנחת אברהם עמ' קא).

פִּינָן דִּיחִיד הוּא מְהֻרְיָנָא - מדרבנן להקריבו בטוהרה, אבל מדאורייתא קרבן יחיד שקבוע לו זמן הרי הוא כקרבן ציבור וקרב בטומאה לכתחילה (תוס'). והטעם שגזרו כן, כדי שלא יבואו להקריב בטומאה קרבן יחיד שאין קבוע לו זמן (שאגת אריה לח). עוד יש לפרש, שבקרבן יחיד שקבוע לו זמן, גם מדאורייתא טומאה דחיה בו ולא הותרה, ועל כן צריך לחזור אחר טהורים להקריבו בטוהרה (תוס' לעיל ו, ב ד"ה אמר, וראה מנחת אברהם עמ' עב).

ואף שאם יש ריצוי ציין אפשר להקריב קרבן ציבור לכתחילה בטומאה גם אם טומאה דחיה בציבור, כיון שיש בו שני מתירים, טומאה דחיה בציבור וריצוי ציין [כמבואר בתוס' (ע"ב ד"ה מכלל)], והברייתא הלא מדברת כשיש ריצוי ציין, שהרי מטעם זה מנחת פר עבודה זרה נקרבת בטומאה [כמבואר בתוס' (ד"ה פרים)], זה דוקא בקרבן ציבור ממש, אבל האיל הוא רק קרבן יחיד שקבוע לו זמן, ולכן אפילו עם ריצוי ציין, אין ריצויים אותו לכתחילה בטומאה (שער המלך ביאת מקדש ד, ח, וראה עוד גליין רע"א שם).

בְּשׂוּגָא הוֹרְצָה בְּמִזְדֵּי לֹא הוֹרְצָה - מדרבנן, שקנסו שלא יהא הבשר נאכל, אבל בעלים נתכפרו ואינם מביאים קרבן אחר (רש"י, ע"פ גמ' יבמות ז, א). והוכחת הגמ' שטומאה דחיה בציבור, היא מכך שבמזיד אסור לאכול את הבשר אף כשהוא עצמו לא נטמא, שאם טומאה הותרה בציבור, ודאי שהבשר מותר באכילה, כיון שההקרה כשירה, ורק אם טומאה דחיה בציבור וההקרה פסולה [ראה ביאורנו להלן (ד"ה אפי)], מובן מדוע הבשר אסור באכילה, כיון שרק ההקרה נדחית מפני מצות הציבור ולא האכילה (תוס', ע"פ ביאור טהרת הקודש זבחים טז, ב ד"ה בא"ד וי"ל, אולם ראה גבורת ארי שתמה על התוס'). והטעם שלא הוכיחו שטומאה דחיה בציבור ממה שאמרו ברישא 'בשוגג הורצה', שמשמע מזה שגם בשוגג צריך ריצוי ציין, ומוכח שלא אומרים טומאה הותרה בציבור [וכמבואר בגמ' להלן שריצוי ציין נצרך רק אם טומאה דחיה בציבור, ראה להלן בסמוך], כיון שיתכן שהריצוי בשוגג הוא משום שטומאה הותרה בציבור, ולא על ידי ריצוי ציין (מחנה ראובן, ע"פ תוס' מנחות כה, א ד"ה אבל בציבור).

דְּכָל טוּמְאָתַי מֵת בְּצִיבוֹר רְחֻמָּא שְׂרִייה, וטעם זה הוא לשני הלשונות, שהרי מדאורייתא גם ללישנא קמא הטמאים יכולים לעבוד אפילו כשיש באותו בית אב טהורים, ורק מדרבנן אינם עובדים (גבורת ארי).

אוּמַר וּמִבֵּיאִין אַחֲרַת תְּחִתְיָהּ, ובמנחות (עב, א) נחלקו רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון האם בדיעבד אפשר לקצור את העומר ביום, או שזה מעכב לקוצרו בלילה (וראה מאירי ומנחת חינוך מצוה שב אות ט).

הוּי פִּקְח וְשִׁתּוּק, כדי שלא ילמדו שמוותר להקריב מנחה טמאה של יחיד (רש"י מנחות עב, א ד"ה אם, ע"פ הגהות השיט"מ ק שם, טו, אולם ראה גבורת ארי).

קִתְּנֵי מִיְהָת אוּמַר וּמִבֵּיאִין אַחֲרַת תְּחִתְיָהּ, וכשם שאם יש מנחה אחרת טהורה מקריבים אותה ולא את הטמאה, כך אם יש באותו בית אב כהנים טהורים וטמאים, הטהורים עובדים ולא הטמאים, וכבר ששת בלישנא בתרא, אבל ללישנא קמא שרב ששת סובר שגם כשיש כהנים טהורים בבית אב אחר הם עובדים ולא הטמאים מבית אב זה, אין ראיה מברייתא זו, כיון שלהביא מנחה אחרת טהורה, הרי זה דומה למקרה שיש כהנים טהורים באותו בית אב שבזה גם רב נחמן מודה. אולם יתכן שהראיה היא גם ללישנא קמא, כי להביא מנחה אחרת יש בכך טירחה, וזה דומה למקרה שיש כהנים טהורים בבית אב אחר (גבורת ארי, וראה מנחת חינוך מצוה שב אות ט, שנקט כהצד השני).

הִיבָא דְּאִיבָא שִׁירִיִּים לְאִכִּילָהּ, וקרבן ציבור קרב בטומאה, אך אינו נאכל בטומאה כמבואר בפסחים (עו, ב), ומשום כך עושים אותו לכתחילה בטוהרה, כדי שיהיו השיריים נאכלים (רש"י, ריט"ב א). והטעם שלא אמרו לעיל (ו, ב) שתיקנו פרישה ביום הכיפורים, כדי שהשעיר הנעשה בחוץ יעשה בטוהרה ויאכל במוצאי יום הכיפורים, כיון שבשביל חשש זה לא היו מתקנים פרישה, וכאן רק אמרו שאם המנחה נטמאה בפועל, מביאים מנחה אחרת במקומה (שער המלך ביאת מקדש ד, יד; הערות הגר"ש אלישיב). ויש שפירש, ששעיר הנעשה בחוץ הוא מקרבנות מוסף של יום הכיפורים, ואינו חלק מקרבנות היום, והקרבנות כשירה בכל הכהנים ולא רק בכהן גדול (רש"י להלן יב, א ד"ה רש"י ד"ה פשיטא, ע"פ ריט"ב שמוכא בכסף משנה עבודת יום הכיפורים א, ב).

מֵאֵי לֹא פְּרִים אֵילִים וּבְכֶשֶׂים דְּחָג, וקרבנות אלו קרבנות ציבור הם וזמנם קבוע, וממה שאמרו בברייתא שאם יש לו מנחה אחרת טהורה מביא אותה תחתיה, מוכח שטומאה דחיה היא בציבור (רש"י), ואף שקרבן ציבור טמא אפשר להקריבו לכתחילה בטומאה אפילו כשיש קרבן אחר טהור, כיון שיש בו שני מתירים, א. טומאה דחיה בציבור, ב. ריצוי ציין, מכל מקום לסברת הגמ' כעת, ברייתא זו מדברת כשאין ריצוי ציין וכגון שנשבר הציין, ויש כאן רק טומאה דחיה בציבור, ולכן לכתחילה מביאים מנחה אחרת (תוס' להלן ע"ב ד"ה מכלל, וראה רע"א מדוע התוס' לא אמר כן בברייתא הקודמת של מנחת העומר). ואף שאין חיוב להביא את המנחה ביום הבאת הקרבן, אלא אפשר להביאה לאחר כמה ימים כמבואר בתמורה (יד, א), ונמצא שאין זמנה קבוע, מכל מקום כיון שעיקר הקרבן יש לו זמן דוחה טומאה, גם המנחה שלו דוחה טומאה. או משום שאף שאפשר להביא מנחה לאחר כמה ימים,